

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО
І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ”

Харків
2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО
І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 3 від 16.11.2012 р.)*

Харків
2012

Програма навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”)/ уклад.: С. Г. Серьогіна, П. М. Любченко, Л. В. Челомбитько. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 14 с.

У к л а д а ч і: С. Г. Серьогіна,
П. М. Любченко,
Л. В. Челомбитько

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 14.12.2012 р.)*

1. ВСТУП

Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні є нормативною дисципліною циклу професійно-практичної підготовки. Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб дати теоретичні і прикладні знання про системно-структурну організацію органів публічної влади, сприяти формуванню цілісного уявлення про елементи організації роботи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, ознайомити студентів з основними нормативно-правовими актами у галузі державного будівництва та місцевого самоврядування. Вивчення цієї дисципліни має важливе значення для підготовки юристів, оскільки допомагає розширити загальний та професійний світогляд, оволодіти методикою аналізу різних аспектів організації роботи владних органів, розуміти їх форми і методи діяльності, принципи, основи, організаційну будову.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні” студенти повинні:

– **знати** поняття “державне будівництво та місцеве самоврядування”; основні напрямки здійснення державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні; системно-структурну організацію органів публічної влади; основні елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування; практику їх функціонування; взаємовідносини органів публічної влади між собою, з об’єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції;

– **вміти** використовувати отримані знання щодо організації роботи органів публічної влади та користуватися організаційно-управлінським інструментарієм, застосовуючи здобуті знання в процесі практичної діяльності; самостійно орієнтуватися в системі законодавчих та локальних правових актів, що регламентують суспільні відносини в галузі державного будівництва і місцевого самоврядування; набути навички аналізу і коментування нормативно-правових актів, які регулюють питання організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування; прогнозувати напрямки розвитку державних і самоврядних інституцій в Україні.

2. З М І С Т

Р о з д і л І. ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Поняття “державне будівництво і місцеве самоврядування” та його зміст

Поняття “державне будівництво і місцеве самоврядування”. Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування. Конституційні основи державного будівництва і місцевого самоврядування. Основні напрямки здійснення державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні

2. Наука державного будівництва і місцевого самоврядування. Навчальна дисципліна “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні”

Поняття, предмет і система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Методологічні основи та джерела науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Зв’язок науки державного будівництва і місцевого самоврядування з різними галузями права та іншими науками.

Поняття, система навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні”. Значення навчальної дисципліни “Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні” для підготовки юристів.

Розділ II. ПОНЯТТЯ Й ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ ВЛАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

1. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні

Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Системно-структурна організація органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, їх спільні риси та особливості.

Система принципів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Поняття і система форм діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Поняття і система методів діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Наукова організація праці в органах державної влади і місцевого самоврядування, її основні вимоги.

2. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні

Поняття “основи організації та діяльності органів дер-

жавної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні”. Територіальна основа системи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Правова основа організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Р о з д і л ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

1. Будова, форми і методи роботи Верховної Ради України

Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України. Сесія – головна організаційна форма роботи Верховної Ради України, порядок її підготовки і проведення. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Організація проведення слухань у Верховній Раді України. Методи роботи Верховної Ради України. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України.

2. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України

Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради України. Форми і методи роботи комітетів Верховної Ради України. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Організація роботи тимчасових комісій Верховної

Ради України. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Організація роботи Рахункової палати.

3. Організація роботи народних депутатів України

Організація підготовки і проведення виборів народних депутатів України. Організація роботи народних депутатів України у Верховній Раді України та з виборцями. Помічники-консультанти народних депутатів України. Запити і звернення народних депутатів України, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності народних депутатів України. Організація роботи депутатських фракцій і груп.

Р о з д і л І V. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Організація роботи Президента України

Основи організації і діяльності Президента України. Організація підготовки і проведення виборів Президента України. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Організація прийняття та виконання актів Президента України.

2. Організація роботи апарату Президента України

Структура, функції, організація роботи апарату Президента України. Організація роботи Адміністрації Президента України. Організація роботи представників Президента України. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України. Організація роботи Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.

Розділ V. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

1. Організація роботи Кабінету Міністрів України

Основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і будова Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

2. Організація роботи центральних органів виконавчої влади

Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади. Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

3. Організація роботи місцевих державних адміністрацій

Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Система, порядок утворення і будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

**Розділ VI. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
ОРГАНІВ ВЛАДИ АВТОНОМНОЇ
РЕСПУБЛІКИ КРИМ**

**1. Організація роботи Верховної Ради Автономної
Республіки Крим**

Основи організації та діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організаційна будова та функції Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи органів і посадових осіб Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим та організація його роботи.

**2. Організація роботи органів виконавчої влади
Автономної Республіки Крим**

Порядок утворення і будова Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Функції Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація діяльності інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Розділ VII. ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Засади місцевого самоврядування

Поняття і система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування. Місцеві референдуми. Збори (конференції) громадян, організація їх підготовки та порядок проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян. Принципи місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

2. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Система і будова місцевих рад. Функції та компетенція місцевих рад. Форми та методи діяльності місцевих рад. Порядок підготовки та проведення сесій місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Апарат місцевих рад і організація його роботи. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників. Організація роботи органів самоорганізації населення. Асоціації та інші форми добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

3. Організація роботи депутатів місцевих рад

Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад із виборцями. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

4. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад

Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. Організація роботи апарату виконавчих комітетів місцевих рад. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь та інших виконавчих органів рад. Компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Р о з д і л V І І І . В І Д Н О С И Н И О Р Г А Н І В Д Е Р Ж А В Н О Ї В Л А Д И , О Р Г А Н І В В Л А Д И А В Т О Н О М Н О Ї Р Е С П У Б Л І К И К Р И М І О Р Г А Н І В М І С Ц Е В О Г О С А М О В Р Я Д У В А Н Н Я З О Б ' Є Д Н А Н Н Я М И Г Р О М А Д Я Н , С У Д О В И М И , П Р А В О О Х О Р О Н Н И М И О Р Г А Н А М И Т А О Р Г А Н А М И Ю С Т И Ц І Ї

1. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян

Засади взаємодії громадських об'єднань і політичних партій з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування. Форми і види громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення громадської екс-

пертизи діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Організація роботи громадських рад при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

2. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими, правоохоронними органами та органами юстиції

Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ. Організація роботи департаментів, відділів, управлінь органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування по взаємодії із судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підруч. / за ред. С. Г.Серьогіної. – Х.: Право, 2011.

Правова основа місцевого самоврядування: збірник нормативних актів / упоряд.: Любченко П.М. – Х.: Вид-во «ФІНН», 2011. – 712 с.

Державне будівництво: Збірник нормативно-правових актів. – Х.: Вид-во «ФІНН», 2010. – 920 с.

Навчальне видання

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО
І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ”**

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

У к л а д а ч і: Серьогіна Світлана Григорівна,
Любченко Павло Миколайович,
Челомбитько Лариса Вікторівна

Відповідальна за випуск С. Г. Серьогіна

Редактор Л. В. Русанова
Комп’ютерна верстка Л. П. Лавриненко

План 2012

Підп. до друку 14.12.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,88. Облік.-вид. арк. 0,36. Вид. № 243.
Тираж прим. Зам. № 4550. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.